

همشهری

حافظ
زبان کلک تو حافظ چه شکر آن گوید
که گفته سخت می برد دست به دست

صفحات: ۱۲ - مدیر: علیرضا بهرامی

صاحب امتیاز:
مؤسسه همشهری
مدیر مسئول: محسن مهدیان
سرمدیر: دانیال معمار

سیاسی و دیپلماتیک:
مدیر: حسین ارتجو
شورنگار:
مدیر: پروانه بهرام نژاد
مدیر: مریم باقریور

اقتصاد:
مدیر: حسین لطفی
مدیر: مریم موسی پور

تعمیرات:
مدیر: جواد عزیزی
مدیر: محمد جعفری

ساخت:
مدیر: جواد عزیزی
مدیر: محمد جعفری

طرح و گرافیک:
مدیر: محمد علی طلیعی

کوچه گرد

تهرانی اصیل داریم؟

لیلا باقری

سبز همدانم و میانه سالی با عابری
دعوایش شده و بعد از جمع شدن
ماجرای مرد بی اینکه مخاطبی داشته
باشد، عصبانی و کلافه می گوید: «این شهرستونی ها پاک
خراب کردن تهرون روا هر کسی رو هم می بینی داره یا به
لهجهای حرف می زنه»
رو برمی گردانم از مرد که بوی ناپرداشته، ماجرای برتری جویی
بین تهرانی و شهرستانی را هم موریانه دل جور بدنش را ندانم؛
البته که مهاجرت بی رویه یکی از چالش های هر مرز و بومی
است و باید با تدبیر و برنامه ریزی باشد، اما هنوز بعضی بدون
دانستن پیشینه این شهر خودشان را تهرانی اصیل می دانند
و بقیه را شهرستانی، ولی شاید برایتان جالب باشد که بدانید با
حساب اقلا یکی دو موج مهاجرت، چهارگرد فرانسوی در زمان
سلطنت آغامحمدخان قاجار، جمعیت تهران را ۱۵ هزار نفر
تخمین زد. ۱۳ سال بعد هم در ۱۸۱۰ م. جمعیت تهران بین
۲۰ تا ۴۰ هزار نفر برآورد شد. پس معقول است اگر بگویم همه
ما شهرستانی هستیم و کل دعوی برخی سر این است که
پدر جد من زودتر از پدر تو به تهران آمده و البته که تهران را
همین به قول برخی، شهرستانی ها آباد کرده اند.
اما بالاخره عده ای هم ساکنان اصلی تهران بوده اند و نخستین
نوشته ها درباره این افراد در «معجم البلدان» یا قوت حموی
آمده است: تهران روستایی بود زیر زمین و حوالی ری وقتی
بامور از شهری برای گرفتن باج و خراج می آمد همه بیکاره
به درون زمین می گریختند. باغ های سرسبز دور تا دور خانه ها
هم به استتارشان کمک می کرد، مأمور که می رفت و خطر رفع
می شد از درون زمین، بیرون می خزیدند و دوباره به کشت و کار
می پرداختند؛ بی گلو و گلاهن چون معلوم نبود وقتی در زمین
پناه گرفته بودند چه بالایی سر اموال می آمد و مأمور حتما آنها
را برای جبران خسارت با خودش می برد.

این تهرانی است که همه می گویند بعدها با آمدن
مردم از شهرهای دیگر سر و مشکل گرفت؛ حتی قبل تر از
پایتخت شدنش که نخستین مهاجرت را اهالی بامواد و
فرهنگ ری داشتند به روستای تهران در سال ۶۱۷ ه.ق و
سرمنشأ تحولات شدند. بعد هم که آغامحمدخان قاجار آمد
و تهران پایتخت شد و نیازمند به کلی حرفه و کسب و کار برای
تقویت شهر نوظهور، موج های بعدی مهاجرت آغاز شد و تهران
کم کم جایی شد پذیرای اقوام و فرهنگ های گوناگون و همه
بعد از یکی دو نسل دیگر تهرانی شدند آن هم اصیل!
مهرشاد کاظمی، تهران شناس می گوید: «آغامحمد خان
برای استحکام پایه های سلطنت خود، جمعی از بزرگان و
نخبگان شیراز را به پایتخت جدید کوچاند. در اوایل قاجاریه
هم باز موجی از مهاجرت داشتیم و هنرمندان شیراز و اصفهان
به تهران آمدند؛ از معمار، نقاش و ریخته گر تا روزنامه نویس.
خانواده های نامدار و باسواد از فراهان و آشتیان همچون
قائم مقام هسا و ملک الکتاب ها هم به تهران کوچیدند و بر
کرسی های مهم دیوانی تکیه زدند. به تدریج با تشویق شاه،
بازگانان، صنعتگران و صاحبان حرف نیز از سراسر کشور
به پایتخت روی آوردند و به جمع اهالی تهران پیوستند.»
خلاصه اینکه موسیقیدان، معمار، نجار، زرگر و خیاز اغلب
از اهالی شیراز و اصفهان بودند، دولتی و لشکری اغلب از
مازندران، تبریز و ایران، کاتبان و میزبان نویس تفرسی ها،
ساختن و کارخانه ساز از دیلی ها، نشر و چاپ خوشنویس ها،
صنف خواربار دریایی ها، نمدالی برچردی ها، لوله کشی آب
نطنزی ها، معماری و بناپی، شعر بافی و حفر قنات یزدی ها،
سلسمانی گیلانی ها، عساری خوزستانی ها، لحاف دوزی و
گر ماهه داری ساز مازندرانی ها، فرش و قالیچه کرمانی ها،
چاقوسازی زنجانی ها و... تازه این بخشی از مشاغل است که
با حضور مهاجران از شهرهای دیگر در تهران باب شد و رشد
پیدا کرد. این نکته هم از قلم میفتد که مردم تهران از قضا لهجه
داشته اند و این لهجه بودن هم که فخر خیلی هاست از شهر
دیگری آمده اهالی قلم و کتابت از تفرش آمدند و رسم الخط
دیوان کشوری را آوردند و اندک تهرانی های واقعا اصیل مانده
از موج بیماری های و مهاجران کم کم زبان گفتارشان
را به نوشتار رسمی نزدیک کردند. این ماجرا را به آخر ببرم با
یک بیت شعر از ملاسحری طهرانی با گویش اصیل تهرانی:
«فل را وا که اگه دل می بری، مفر تا شو نوبنه چا نمی شو...»
زلفات رو باز کن اگه می خوای دل ببری، مرغ که تا شیب رو
نبینه به لونه نمیره.

با اسکن این کیوارکد
پادکست مربوط به یادداشت
را بشنوید.

تماشای پاییز از پنجره قطار

ایرانگردی با قطارهای گردشگری روی زیباترین مسیرهای ریلی در پاییز

۳ قطار گردشگری گیلان

قطار گردشگری گیلان بر طر فدارترین قطار گردشگری است و هر پنجشنبه از راه آهن تهران راهی گیلان می شود تا در زیبایی های این خطه سرسبز ایران غرق شوید. مسیر این قطار یک طبیعت گردی و سفر تاریخی تمام عیار است و فرصتی را فراهم می کند تا از دریاچه منجیل، جنگل سراوان، بازارچه محلی زیتون رودبار، موزه میراث روستایی گیلان و کاروانسرای شاه عباسی دیدن کنید.

۲ قطار گردشگری شیرگاه

روزهای جمعه و اکثر روزهای تعطیل زمان حرکت این قطار است. تماشای جاذبه های شهری و روستایی، بخش های ابتدایی سفر شماست تا در گرمسار، قطار مسیر خود را تغییر دهد. قطار گردشگری شیرگاه، در بنگوه توقف می کند و فرصت تماشای سازه های قدیمی و زیرساخت های ریلی این منطقه را خواهید داشت. علاوه بر تماشای بناهای تاریخی و سازه های مرتبط با تاریخچه خطوط ریلی، مسیر شما در شمال ایران با طبیعتی دیدنی همراه است.

۱ قطار گردشگری سوادکوه

این قطار هر پنجشنبه از تهران راهی منطقه سوادکوه می شود تا مسافران از دیدن مناظر حیرت انگیز آن لذت ببرند. در مسیر این قطار از مناطق زیبای کبودرود، سیمین دشت و زمین دشت عبور می کنید و توقفی کوتاه در شرواب خواهید داشت که این توقف فرصتی برای خرید و گشت و گذار است. ادامه مسیر شما نیز از سازه های راه آهن مانند پل ورسک و سه خط ملام عبور خواهد کرد.

۶ قطار گردشگری لرستان

مسیر کوهستانی این قطار، شما را مهمان مناظری می کند که بسیار چشم نواز هستند. این قطار مسیر خود را از شهر درود آغاز می کند و ۱۴ توقف دارد تا پس از مسیری ۴۷ کیلومتری به مقصد برسید. دیدنی های معروف لرستان مانند آبشار بیشه، تالاب ازگن، چشمه آب گوگرد، آبشار آب گرم و... زیبایی های طبیعی در مسیر این قطار گردشگری هستند.

۵ قطار گردشگری تهران - گرگان

مسیر تهران به گرگان نیز یکی از دیدنی ترین و زیباترین مسیرهای ریلی در ایران است که جاذبه های مختلف مانند رودخانه، کوه، دره و دشت های سرسبز، مسیری چشم نواز را خلق کرده اند. البته این قطار گردشگری فرصت تماشای سازه های ریلی مختلفی همچون پل ورسک و تونل گدوک را نیز در اختیار مسافران قرار می دهد. از شهرها و ایستگاه های در مسیر این قطار می توان از سیمین دشت، فیروزکوه، شیرگاه، قائم شهر، ساری، نکا و... نام برد.

۴ قطار گردشگری مشهد - ساری

دیگر قطار گردشگری ایران، بین آ شهر مشهد و ساری در تردد است که مسیری ۱۴ ساعته را سپری می کند. گذر از میان کوه ها و صخره ها، مناطق روستایی، جنگل های سرسبز و... بخش هایی از سفر با این قطار است. در مسیر شما برای سفر با این قطار گردشگری، ایستگاه های کاشمر، اسفراین، شاهرود، دامغان، سمنان، گرمسار، فیروزکوه و قائم شهر قرار دارند تا به مقصد برسید.

گردشگری در کویر سبز

خیلی عجیب است که یک منطقه کویری پس از سال ها به خاطر بارش های سیل آسا، دوباره احیا شود و این ماجرا گردشگران را ترغیب کند که به این منطقه سفر کنند. با وجود عجیب بودنش، این اتفاق امسال در مراکش رخ داده و باران های نادر در مناطق بیابانی جنوب شرقی این کشور، باعث احیای دریاچه ها و برکه های شده است که مدت ها خشک بوده اند. مردم محلی و گردشگران این اتفاق را برکتی از آسمان توصیف می کنند.
در مرز قوه، یک شهر توریستی در حدود ۶۰۰ کیلومتری جنوب شرقی ریباط، پایتخت مراکش، تپه های طلایی که زمانی خشک شده بودند، اکنون مملو از برکه ها و دریاچه های پر آب شده است. یوسف آیت، یک راهنما تور محلی که گروهی از گردشگران آلمانی را به سمت دریاچه یاسمینا در میان تپه های شنی مرز قوه هدایت می کند، می گوید: ما از بارندگی های اخیر بسیار خوشحالیم. خالد اسکندولی، یکی دیگر از راهنمایان تور، می گوید که باران بارندگی کنندگان

عکس خانه

کیف ساندیسی

آنهایی که متولد دهه ۶۰ یا ۷۰ هستند حتما یادشان است که در همان سال ها برخی از افراد با پاکت های خالی ساندیسی، کیف درست می کردند! این ماجرا آنقدر رایج شده بود که از هر ۱۰ نفر حداقل یک نفر کیف ساندیسی درستش بود. حالا سسال ها گذشته و به ندرت کیف های ساندیسی دیده می شود اما جالب است بدانید که این فقط ما ایرانی ها نبودیم که با پاکت آمیوه کیف و ساک درست می کردیم. همانطور که در تصویر هم می بینیم، خارجی ها همین حالا هم با بسته های یک نوع شکلات معروف با پاکت آمیوه کیف درست می کنند و بدان به خرید می روند! به تازگی هم تصویری از کیف هایی با طرح جلد آمیوه توسط یک سایت آلمانی منتشر شده که این کیف ها در آلمان به قیمت ۲۱.۵۰ یورو و تحت عنوان Sustainable bag فروخته می شود.